

Raport arheologic: [Sarmizegetusa Regia]/Grădiștea de Munte (Grădiștea Muncelului)/comuna: Orăștioara de Sus/județul: Hunedoara/punct: Dealul Grădiștei (2002)

Cristina Bodó (Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva)
Daniel Cioată (Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca)
Radu Crișan (Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca)
Gelu Florea (Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca)
Gabriela Gheorghiu (Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca)
Ioan Glodariu (Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca)
Eugen Iaroslavski (Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca)
Răzvan Mateescu (Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca)
Adriana Pescaru (Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva)
Mariana Sacalâș (Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca)
Darius Sima (Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca)
Liliana Suci (Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca)
Corina Toma (Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca)

Categorii: Domestic;

Tipuri: așezare deschisă;

Epoci/Perioade: La Tène; Epoca romană; Latene; Epoca romană timpurie (sec. I - III);

Pagina web: <http://cronica.cimec.ro/detaliu.asp?k=1961>

Localizare pe hartă: <https://map.cimec.ro/Mapserver/?layer=cronica&cod=1961>

Cercetările arheologice de la Grădiștea de Munte (Sarmizegetusa Regia) din anul 2002 au avut ca obiect începutul săpării sistematice a terasei a III-a din cetate și o verificare în punctul Tău din așezarea civilă.

1. Terasa a III-a a fost amenajată de daci la construirea cetății și utilizată în antichitate atât în epoca dacică, cât și după cucerirea romană. "Abordarea" acestei terase a fost determinată de situația existentă aici unde, în anii '50 ai secolului trecut, ea a fost cercetată doar prin două secțiuni lungi de 20 și 15 m și late la gură fiecare de 1 m. Ele au fost doar menționate în raportul de săpătură din acei ani fără nici un fel de detalii. Împrejurarea aceasta se explică prin deranjarea stratigrafiei de aluviunile provenite de pe marginile terasei I (platoul cetății) și a II-a, care au putut da impresia ajungerii săpăturii la solul virgin din pricina pământului brun-gălbui caracteristic și solului de pădure la acea altitudine (950 m)

Terasa a III-a este situată în interiorul cetății și desigur mai jos de terasa I și a II-a, pe care le încinge pe la est (terasa I) și sud (terasa a II-a). Forma actuală a ei este asemănătoare literei L și are suprafața de circa 708 m². Aluviunile amintite au afectat și colmatat marginile ei de vest și nord, iar alunecările de pe ea terasa a IV-a.

Dată fiind suprafața foarte mare s-a optat pentru săparea ei "în tablă de șah", începând din partea de nord (unde lățimea terasei este cea mai mică) spre sud și s-a caroiat o suprafață de 121 m² (latura de 11 m) urmând să fie cercetate carourile A, C, E, G și I, din care primele două și ultimele două cu latura de 4 m, iar cel de la mijloc cu latura de 3 m, adică o suprafață de 75 m². Adâncimea medie a săpăturii a fost de -1,70 m.

Semnificative pentru stratigrafia terasei în acest loc sunt profilele V – E. Stratigrafia (de sus în jos):

1. strat superficial (0,1 – 0,15 m) de humus actual;
2. sol brun-gălbui cu materiale arheologice provenit de la alunecările de pe terasele I și II, cu grosime variabilă între 1 m și 1,20 m;
3. sol brun-gălbui tot cu material arheologic dacic și roman amestecat;
4. pământ brun-gălbui cu material roman; 5. stânca nativă, friabilă în zona de contact cu pământul brun-gălbui.

Gropi care încep din stratul 3 s-au găsit în carourile E, G și I, iar numai în caroul G o alveolă de pământ brun amestecat cu pământ negricios și puțin cărbune, care conținea numai material arheologic roman. În suprafețele cercetate s-au găsit și trei blocuri mici de calcar întregi și fragmentare, fără o dispunere anume și la adâncimi diferite.

Materialele arheologice constau din material de construcție (țigle și cărămizi romane fragmentare, cărămizi de la pilonii (pilele) unei instalații de hypocaust, pișcoturi de paviment, o mică suprafață de lemn ars (podea?) și cuie, ceramică dacică (vase cu ornamente în relief, castroane cu picior scund, capace fragmentare) și romană (vase mijlocii și amfore), bucăți de fier informe și lupe din același metal, vase de sticlă fragmentare (mai ales pereți și funduri de vase de culoare verzuie și albastruie), un fragment de sticlă plată de geam, fragmente de conductă de apă, piese de bronz (aplice fragmentare, o oglindă fragmentară) și alte categorii.

Concluziile principale privesc amenajarea terasei și felul construcțiilor ridicate pe ea.

Amenajarea terasei pe pantele de est și sud ale mamelonului s-a făcut în două etape: mai întâi în epoca dacică și apoi în epoca romană. În prima fază pe terasă s-au aflat barăci simple din lemn necesare adăpostirii luptătorilor. Terasarea dacică nu poate fi reconstituită nici în linii generale din pricina celei care a urmat-o.

În epoca romană terasarea s-a făcut în două trepte, clar vizibile în carourile A, C și E și ea a pătruns parțial inclusiv în stânca nativă. Pe terasă s-au construit tot barăci pentru oșteni, iar una dintre ele (cea care a ajuns până în caroul G) a avut o instalație de hypocaust.

Cu prilejul plecării definitive a detașamentului militar roman toate construcțiile existente pe terasă au fost distruse

intenționat cum au demonstrat desființarea pilelor pentru instalația de hypocaust și răvășirea pișcoturilor din paviment.

Întrebarea încă neformulată în literatura de specialitate este aceea dacă romanii au dărâmat substanțial și zidul de incintă, în acest caz latura lui de est din dreptul terasei a III-a până la primele două asize, care de altminteri s-au păstrat. Mulțimea de blocuri de calcar găsite pe pantele de est ale mamelonului provin foarte probabil de la această demantelare masivă. Oricum se impune cercetarea în continuare a terasei a III-a.

2. Așezarea civilă - Tău. Tot în anii '50 ai secolului trecut, în punctul Tău s-a descoperit o instalație de captare, de decantare și de transport prin conducte de teracotă a apei potabile. Prin secțiunile de acolo (de 20 x 2 x 1,20 m și de 14 x 2 x 0,80/1,50 m) s-a constatat că actuala mlaștină și micul lac din acel loc s-au format după începutul secolului II p. Chr. și că vegetația atunci consta din lariță (o specie de conifere acum dispărută din zonă). Materialele arheologice au constatat numai din ceramică dacică.

Bibliografie:

I. Glodariu, Addenda aux "Points de repere pour la chronologie des citadelles et des établissements daciques des Monts d'Orăștie", Acta Musei Napocensis 32/1, 1995, p. 103-118. I. Glodariu, E. Iaroslavschi, A. Rusu-Pescaru, Florin Stănescu, Sarmizegetusa Regia – Capitala Daciei Preromane, Deva, 1996. I. Glodariu, Sarmizegetusa Regia – capitale du royaume dace, Transylvanian Review 10, 2, Cluj Napoca, 2001, p. 3-15; Eugen Iaroslavschi, Ovidiu Bozu, Descoperiri dacice la Grădiștea Muncelului – Râpa cu Galbeni, în vol. Studii de Istorie Antică, Cluj Napoca - Deva, 2001, p. 127-142. Gelu Florea, Noi fragmente ceramice cu semne grafice de la Sarmizegetusa Regia, în vol. Studii de Istorie Antică, Cluj Napoca - Deva, 2001, p. 179-188. Gabriela Gheorghiu, Primele ponduri descoperite la Sarmizegetusa Regia, în vol. Studii de Istorie Antică, Cluj Napoca - Deva, 2001, p. 189-198.